

Et løft for enslige, aleneboende og familier med én inntekt

Innsendt av:

Helga Romundstad, Orkanger Arbeidersamfunn

Karen Unni Knudsen, Orkland Arbeiderlag

Lisa Ofstad, Råbygda Arbeiderlag

Olga Ucinska, Løkken Arbeiderlag

Dagens politiske løsninger i Norge bygger i stor grad på en tradisjonell forståelse av en husholdning, der det ofte legges til rette for par og familier. I lyset av det blir den stadig voksende gruppen enslige, stående utenfor.

Tall fra SSB fra juni 2022 viser at 1 av 5 av oss, over 1 million mennesker i Norge, bor alene, og tallet er økende. I Oslo består over halvparten av husholdningene av én person. Det er altså helt vanlig å være aleneboende i Norge i dag, men vi mangler en god politikk for denne gruppen. De aleneboendes utfordringer nevnes også knapt i det offentlige ordskiftet om bl.a. økonomi, der det ofte er gjennomsnittsfamilien som er utgangspunktet. Mange av dagens ordninger er rettet mot familier, og det snakkes mye om en god familiepolitikk. Det er viktig og veldig bra. Likevel står mange av oss, de enslige, uten store tilrettelegginger.

Ensliges tilstedeværelse og utfordringer må anerkjennes. Denne gruppa består av mange ulike mennesker i ulike situasjoner. Felles for dem er at de ikke har noen å dele ansvaret for husholdningen sin med, og at de er alene om å betjene alle daglige utgifter.

Hvordan samfunnet forholder seg til aleneboerne er et spørsmål om holdninger og fordeling. Mange av våre ordninger i Norge i dag bygger på en forutsetning om at så godt som alle tilhører den klassiske kjernefamilien og har noen å dele sine økonomiske forpliktelser med. Dette dreier seg for eksempel om kommunale avgifter, som vei, vann og renovasjon. Aleneboende betaler mer for slike avgifter, regnet pr. person. En rettferdig fordeling skulle tilsa at man kompenserer for noe av den uforholdsmessigheten i form av for eksempel en skattelettelse. I tillegg kommer en mengde andre utgifter som forsikring, telefonavgift og utgifter til strøm. I det siste har mange av de vanlige utgiftene økt - for eksempel utgifter til strøm og drivstoff.

Mange av slike utgifter er relativt faste, uansett om det er én eller flere som står for å dekke dem. Kort sagt kan vi si at husholdninger bestående av en inntekt bidrar mer til fellesskapet enn husholdninger bestående av flere personer, fordi de ikke har noen å dele utgiftene med.

Dagens boligmarked er et godt eksempel på situasjoner der aleneboende stiller aller svakest. Mange plasser i Norge er det fullstendig urealistisk for en enslig person å eie egen bolig. Også leieprisene er stadig voksende, og utgjør en stadig voksende belastning i forhold til inntekt.

Sykepleierindeksen fra 2024 viser at enslige sykepleiere kun kan kjøpe 2,4 % av boligene i Oslo, og 31,4% av boligene i resten av Norge. For mange er drømmen om egen bopel uoppnåelig med mindre man får hjelp av andre til å finansiere den. Boligene i Norge har aldri vært dyrere.

Fra før vet vi at forskjellene i Norge øker, og vedvarende lavinntekt er et problem som rammer skjevt, gjerne aleneboende eldre, trygdede og aleneforsørgere med barn. For å utjevne ulikheten i samfunnet, er det viktig med gode ordninger for enslige. Det kan for eksempel være skattefradrag for enslige eller bedre tilrettelegging på boligmarkedet, uten at det fører til at prisene fortsetter å øke.

I dag faller enslige utenfor mange av fellesskapets ordninger som gavner familier og par. Denne gruppa fortjener også å bli sett og ivare tatt av fellesskapet.

Forslag til vedtak: Uttalelsen vedtas og oversendes til videre behandling i Trøndelag Ap.

Styrets innstilling til vedtak:

Følgende forkortede forslag oversendes årsmøtet i Trøndelag Arbeiderparti:

Tall fra SSB (2022) viser at over 1 million mennesker i Norge, bor alene. Hvordan samfunnet forholder seg til aleneboerne er et spørsmål om holdninger og fordeling. Mange av våre ordninger i dag bygger på en forutsetning om at "alle" har noen å dele sine økonomiske forpliktelser med. Dette er ikke tilfelle. Aleneboende bærer en forholdsvis mye større økonomisk byrde i forbindelse med husholdningenes faste utgifter. Det er derfor viktig med gode utjevningsordninger for enslige. Arbeiderpartiet bes vurdere tiltak som eksempelvis skattefradrag, egen skattekasse eller tilrettelegging på boligmarkedet for denne gruppen.